

RPO-474433-VII-2.2/04

INFORMACJA

o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w Areszcie Śledczym w Bydgoszczy (wyciąg).

1. Wprowadzenie

W celu ustalenia stanu poszanowania praw osób pozbawionych wolności do Aresztu Śledczego w Bydgoszczy, zwanego dalej Aresztem, udali się poniżej wymienieni pracownicy Zespołu Prawa Karnego Wykonawczego w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich:

- dr Janusz Zagórski, dyrektor Zespołu VII,
- mgr Małgorzata Kiryluk, główny specjalista,
- mgr Przemysław Kazimirski, referent prawny,
- mgr Zbigniew Kuźma, główny specjalista,

oraz mgr Wojciech Wojtal, referent prawny z Zespołu Ochrony Zdrowia.

W dniach od 2 czerwca do 4 czerwca 2004 r. dokonali oni następujących czynności:

- wysłuchali informacji płk. mgr. Krzysztofa Chojeckiego dyrektora Aresztu, o funkcjonowaniu i problemach Aresztu,
- obejrżeli teren i pomieszczenia Aresztu oraz szpitala, w tym: większość cel w oddziałach mieszkalnych, świetlice, pomieszczenie radiowęzła, bibliotekę, pomieszczenia ambulatorium i celę izby chorych, kuchnię, łazienię, salę widzeń, tereny wykorzystywane do spaceru, kantinę i bufet oraz cele zabezpieczające,
- przeprowadzili, za pomocą kwestionariusza, rozmowy w cztery oczy z 60 losowo dobranymi osobami pozbawionymi wolności, ukierunkowane na poszanowanie ich podstawowych praw.

Na koniec pobytu wstępne ustalenia poczynione w trakcie powyższych czynności zostały przedstawione i omówione z kierownictwem Aresztu.

2. Ogólna charakterystyka Aresztu

Areszt Śledczy położony jest w centrum miasta. Jego historia sięga 1911 roku. Początkowo przeznaczony był na areszt policyjny. Najstarszym obiektem jest obecny budynek szpitala, wybudowany ok. 1790 roku, w którym mieścił się wówczas browar. W czasie okupacji hitlerowskiej Areszt przekształcono na więzienie sądowe. Po wyzwoleniu opuszczone budynki zostały zajęte przez NKWD, a następnie przeszły pod kontrolę Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Bydgoszczy. W 1981 r. budynki zostały zdewastowane w wyniku buntu, podczas którego w dniach 5 - 7 września miała miejsce ucieczka ok. 180 osadzonych. Areszt zamknięto do 1984 r. W tym czasie nastąpiła jego rozbudowa. Obecny kształt uzyskał on w 1989 r.

Areszt Śledczy w Bydgoszczy ma zabudowę pawilonową: dwa pawilony mieszkalne połączone szeregowo oraz szpital, a także budynki administracyjne i mniejsze obiekty wielofunkcyjne.

Stan zewnętrzny budynków mieszkalnych nie budzi zastrzeżeń. Natomiast prace konserwacyjno – remontowe w 2004 r. skupiać się będą na malowaniu wybranych pomieszczeń w obu pawilonach mieszkalnych, wymianie stolarki okiennej w pawilonie I, wymianie wyeksploatowanych posadzek w pawilonie I, częściowej wymianie pokrycia dachowego i jego konserwacji, w tym pawilonie. Nadal prowadzona będzie modernizacja oraz remont szpitala.

W Areszcie osadza się zarówno tymczasowo aresztowanych mężczyzn, jak i kobiety. Przebywają w nim również skazani (kobiety i mężczyźni) podlegający leczeniu szpitalnemu

oraz skazani mężczyźni zatrudnieni przy pracach na rzecz Aresztu. W dniu wizyty przebywało w Areszcie 572 osadzonych, w szpitalu 30 (stan ewidencyjny). W Areszcie występuje więc przeludnienie, a ustalona pojemność jednostki została przekroczona o 23,2 %.

3. Warunki bytowe

W Areszcie są również dwie cele zabezpieczające oraz cele tzw. przejściowe. Wszystkie cele są skanalizowane. Doprowadzona jest do nich zimna woda. Jedynie w szpitalu istnieje możliwość korzystania w celach z ciepłej wody. Kącki sanitarne są wydzielone i w pełni zabudowane. Takie ich urządzenie gwarantuje zachowanie intymności przy załatwianiu potrzeb fizjologicznych. Stan sedesów i umywalk nie budzi większych zastrzeżeń, chociaż w niektórych celach armatura była brudna lub skorodowana.

Wszystkie cele wyposażone są w gniazda wtykowe. Umożliwia to korzystanie z grzałek elektrycznych, odbiorników telewizyjnych i radiowych.

Cele mieszkalne są wyposażone w podstawowy sprzęt kwaterunkowy. Jednak nie wszędzie wystarcza taboretów i szafek dla każdego osadzonego. Stan stołów i taboretów jest dobry. Okna w celach zapewniają dopływ światła naturalnego umożliwiając czytanie. W przeważającej większości wizytowanych cel wystarczające jest też natężenie światła sztucznego. Dość dobry jest stan koców i pościeli, ręczników i ścierek. Stan techniczny cel jest dobry, zastrzeżenie budzi jedynie stan podłóg w pawilonie I.

Spośród 60 osób, z którymi rozmawiano, 33 (55%) uznały warunki bytowe jako dobre lub dość dobre, 13 (21,7%) uznały je jako znośne, zaś 14 (23,3%) badanych oceniło te warunki jako raczej złe i złe. Zgłoszone uwagi dotyczyły nadmiernego zaludnienia cel oraz wspólnego osadzania osób palących z niepalącymi. W oddziale 2 pawilonu I osadzeni skarżyli się na insekty w celach.

Łaźnie znajdują się w każdym budynku mieszkalnym na parterze. Posiadają sprawne natryski. Pomieszczenia łaźni zostały wyłożone jasną glazurą i terakotą. Stan pomieszczeń łaźni należy uznać za dobry. Uwagi zgłoszone przez osadzonych dotyczyły zbyt dużych grup osadzonych doprowadzanych do łaźni oraz braku podestów na podłodze.

W Areszcie funkcjonuje jedna sala do udzielania widzeń w sposób umożliwiający bezpośredni kontakt z osobami odwiedzającymi oraz 5 stanowisk do udzielania widzeń w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt. Widzenia udzielane są w każdą sobotę i niedzielę. Z widzenia do oddziału mieszkalnego można przynieść artykuły spożywcze

zakupione w bufecie i nie skonsumowane w czasie widzenia, a także jedną dużą paczkę papierosów. Stan i wyposażenie sali widzeń nie nasuwa uwag. Jest ona jednak zbyt mała w stosunku do potrzeb Aresztu.

Spośród 60 ankietowanych tylko 46 osadzonych było odwiedzanych przez rodziny. Warunki odbywania widzeń jako dobre i raczej dobre oceniło 31 (67,4%) osób, jako znośne 8 (17,4%), 7 (15,2%) warunki te oceniło jako raczej złe i złe. Uwagi dotyczyły: tłoku na sali widzeń (12 osób), długiego oczekiwania rodzin na widzenie (zgłosiło je 9 osób), niesprawnych słuchawek.

Osadzeni, którzy nie uczestniczą w podkulturze, skarżyli się na odbieranie im przez „grypsujących” papierosów po powrocie z widzenia.

Areszt posiada trzy pola spacerowe, które podzielono na jedenaście boksów. Powierzchnia pól spacerowych jest zbyt mała dla zaspokojenia potrzeb Aresztu. Brak jest też możliwości dalszej ich rozbudowy. Nie ma również miejsca na urządzenie boiska sportowego.

Spośród 60 ankietowanych, warunki odbywania spacerów oceniło jako dobre i raczej dobre 32 (53,3%) rozmówców, jako znośne 10 (16,7%), raczej złe i złe 14 (23,3%). Nie miało zdania na ten temat 4 osadzonych. Aż 17 osób zgłosiło uwagi dotyczące zbyt małych pól spacerowych. Pojedyncze uwagi osadzonych dotyczyły: zbyt głośnej muzyki emitowanej z głośników podczas spaceru, obawy wyjścia na spacer ze względu na zatargi między osadzonymi. Czterech ankietowanych zgłosiło zastrzeżenia dotyczące sposobu rozpisywania grafików zajęć KO i spacerów. Ich zdaniem często zdarza się, że godziny wyznaczone na spacer i zajęcia KO pokrywają się, co powoduje, że muszą zrezygnować z jednej z tych form aktywności.

4. Wyżywienie

Stan pomieszczeń kuchni jest dobry. Kuchnia Aresztu przygotowuje również wyżywienie wg 5 rodzajów diet leczniczych. Za ich przygotowanie odpowiada pracownik służby zdrowia.

W dniu wizytacji wyżywienie dietetyczne otrzymywało 45 osadzonych, którym wydano: 29 diet lekkostrawnych, 10 niskowęglowodanowych, 3 diety płynne dla osób po zabiegach operacyjnych, 2 wysokobiałkowe oraz jedną wegetariańską.

Spośród 60 objętych ankietą osadzonych, 54 (90%) osoby, z którymi rozmawiano, oceniły wyżywienie jako dobre lub dość dobre, jako znośne 4 (6,6%) osoby, zaś tylko 2 (3,4%)

oceniły je jako raczej złe i złe. Nie zgłoszono przy tym żadnych uwag dotyczących żywienia. W świetle tych ustaleń sytuację uznać należy za dobrą.

Z zakupów w kantynie korzystało tylko 31 osób spośród 60 objętych rozmowami. Z tej grupy 21 (67,7%) ankietowanych oceniło możliwość dokonywania zakupów na wypiszę jako dobrą i raczej dobrą, 4 (12,9%) jako znośną, zaś 6 (19,4%) jako raczej złą i złą. Osoby te w uwagach wskazywały na zbyt mały asortyment towarów oferowany do sprzedaży oraz na brak możliwości składania w kantynie zamówień na zakup konkretnych artykułów. Zdaniem pozostałych osób, zaopatrzenie kantyny i obowiązujące tam ceny nie budzą zastrzeżeń.

5. Opieka medyczna

Ambulatorium Aresztu zajmuje jedenaście pomieszczeń. W jego skład wchodzi: gabinet lekarski, gabinet zabiegowy, pomieszczenie do rozdzielania leków, gabinet stomatologiczny, gabinet okulistyczny, pomieszczenie RTG, dwie poczekalnie, dwie cele izby chorych, pomieszczenie socjalne. Stan wyposażenia pomieszczeń ambulatorium należy uznać za skromny.

Konsultacje specjalistyczne osadzonych odbywają się w szpitalu Aresztu. Szpital udziela także pomocy osadzonym w nagłych przypadkach.

Spośród 60 ankietowanych, z opieki lekarskiej w Areszcie korzystały 52 osoby. Z tej grupy 27 (51,9%) osób oceniło opiekę jako dobrą lub dość dobrą, 4 (7,7%) jako znośną, a 17 (32,7%) jako raczej złą i złą. Nie miały zdania na ten temat cztery osoby.

Zastrzeżenia rozmówców dotyczyły: braku rozwiązywania przez lekarza zgłaszanych problemów zdrowotnych pacjenta, niewyrażania zgód na leki przekazywane z wolności, odmowy skierowania na badania specjalistyczne oraz niewłaściwego podejścia lekarza do problemów pacjenta.

6. Traktowanie osób pozbawionych wolności

Prawie wszystkie osoby, z którymi rozmawiano uznały traktowanie ich przez funkcjonariuszy jako dobre lub dość dobre – ocenę taką wystawiło 56 (93,3%) ankietowanych, jako znośne uznało 3 (5,0%) osoby. Tylko jedna uznała to traktowanie za raczej złe. Nie zgłoszono przy tym żadnych uwag.

Spośród 60 ankietowanych tylko 18 osadzonych podało, iż były już karane dyscyplinarnie. Sytuację w tym zakresie 13 (72,2%) osób oceniło jako dość dobrą i dobrą, 2 (11,1%) uznało ją jako znośną, zaś 3 (16,7%) za raczej złą. Ankietowani twierdzili, że często za błahe przekroczenie wymierza się im karę najsurowszą w postaci umieszczenia w celi izolacyjnej. Z przedstawionych danych wynika, że w 2003 r. wymierzono karę celi izolacyjnej w 93 przypadkach.

Pozytywnie oceniano pracę wychowawców działu penitencjarnego. Na pytanie, czy wychowawca jest osobą kompetentną „tak” i „raczej tak” odpowiedziało 46 osób, „nie” 8 (13,3%), zaś 6 (10,0%) ankietowanych, ze względu na krótki czas pobytu w areszcie, nie miało w tym względzie sprecyzowanego stanowiska.

Natomiast na pytanie, czy wychowawca jest osobą chętną do udzielania pomocy osadzonym, „tak” i „raczej tak” odpowiedziało 47 (78,3%) osób, „nie” i „raczej nie” 7 (11,7%), 6 (10,0%) osób nie potrafiło dokonać oceny.

W skład działu penitencjarnego oprócz kierownika i jego zastępcy wchodzi dwóch psychologów oraz czternastu wychowawców oraz ksiądz kapelan zatrudniony na 0,5 etatu. Wyższym wykształceniem legitymuje się 18 pracowników działu penitencjarnego (jeden średnim).

Liczebność grup wychowawczych (około 65 osadzonych przypadających na jednego wychowawcę) wskazuje, że sytuację w tym zakresie należy uznać za zadowalającą.

W Areszcie działa Ośrodek Diagnostyczny. W 2003 r. przeprowadzono w nim 170 badań zakończonych wydaniem orzeczeń psychologiczno – penitencjarnych. Do 31 maja 2004 r. wykonano 65 badań.

Ustalony przez dyrektora porządek wewnętrzny prawidłowo reguluje organizację życia w Areszcie.

7. Stosowanie środków przymusu bezpośredniego

Areszt dysponuje dwiema celami zabezpieczającymi. Stan ich wyposażenia technicznego można określić jako dobry. W obu celach zainstalowano podgląd w postaci kamery TV z możliwością słuchania oraz obserwowania zachowania osadzonego z dyżurki dowódcy zmiany. Zastrzeżenie budzi bardzo wąskie wejście do celi zabezpieczającej w pawilonie II. W

razie stosowania środka przymusu bezpośredniego może to narazić na uszkodzenie ciała zarówno osadzonego jaki i interweniujących funkcjonariuszy.

W ostatnich 6 miesiącach celę zabezpieczającą stosowano jedenaście razy (z uwzględnieniem miesiąca grudnia 2003 r.); w całym 2003 r. – w 26 przypadkach. W przeważającej liczbie przypadków przyczyną zastosowania środków przymusu bezpośredniego było dokonanie zamachu na życie lub zdrowie własne oraz rażące nieposłuszeństwo. Oprócz umieszczenia w celi zabezpieczającej stosowano założenie kaftana oraz kasku ochronnego. Z analizy protokołów zastosowania środków przymusu bezpośredniego i siły fizycznej wynika, że działania funkcjonariuszy w tym zakresie były zgodne z obowiązującymi przepisami.

8. Działalność kulturalno – oświatowa i sportowa

Stan bazy do prowadzenia zajęć kulturalno oświatowych jest, jak na obecne warunki, dobry. Zajęcia są prowadzone w pięciu świetlicach (cztery oddziałowe i jedna centralna). Każda świetlica wyposażona jest w odbiornik TV oraz stół do gry w tenisa.

Biblioteka liczy 11033 książek. Są one przechowywane w bibliotece głównej oraz w 9 oddziałowych punktach bibliotecznych.

Areszt nie zapewnia osadzonym bieżącej prasy codziennej. Natomiast osadzeni otrzymują w dużych ilościach do cel – prasę z tzw. zwrotów.

Spośród 60 ankietowanych 23 (38,4%) osoby stwierdziły, że mają dobry i dość dobry dostęp do prasy i książek. Dziewięć osób (15%) uznało te warunki jako znośne. Jako raczej złe i złe oceniło je 10 (16,6%) osób. Nie miało zdania na ten temat 18 (30,0%) ankietowanych.

Osadzeni bardziej krytycznie ocenili możliwość korzystania z TV i innych zajęć KO. Sytuację w tym zakresie 22 (36,7%) ankietowanych uznało jako dobrą i dość dobrą, 14 (23,3%) jako znośną. Piętnastu (25,0%) ankietowanych oceniło ją jako raczej złą i złą. Dziewięciu (15,0%) ankietowanych nie miało na ten temat zdania.

Na podkreślenie zasługuje natomiast fakt przeprowadzenia w Areszcie kolejnej 12 edycji Ogólnopolskiego Konkursu Twórczości Więziennej. Wzięło w nim udział 119 osadzonych z 50 jednostek penitencjarnych w kraju. Nadesłali oni łącznie 580 prac w dziedzinie literatury, rękodzieła i plastyki. Prace z dziedziny literatury zostały opracowane i

wydane w formie antologii więziennej. W 2004 r. przygotowywana jest 13 edycja tego konkursu.

9. Opieka duszpasterska

Opieka duszpasterska jest sprawowana przez kapelana zatrudnionego na 0,5 etatu. Msze odbywają się w każdą sobotę i święta (trzy msze dziennie, w których uczestniczy średnio około 60 osadzonych).

Ponadto na podstawie zawartych porozumień Areszt współpracuje z: Kościołem Prawosławnym, Kościołem Ewangelicko – Metodystycznym, Związkiem Wyznania Świadków Jehowy.

Msze święte i spotkania odbywają się w kaplicy ekumenicznej.

W zakresie usług religijnych zgłaszane zastrzeżenia ankietowanych dotyczyły głównie zbyt krótkich mszy (tylko 15 minut !) oraz braku możliwości skorzystania z posługi religijnej w każdym tygodniu (cztery osoby).

10. Działalność postpenitencjarna

W 2003 roku świadczenia pieniężne otrzymało 499 osadzonych na łączną kwotę 13.325 zł. Pomoc rzeczową (odzież, obuwie) uzyskało 110 zwalnianych osób (wartość udzielonej pomocy stanowi kwotę 3.005, 07 zł.). Bilety kredytowe na przejazd do miejsca zamieszkania wydano 135 osadzonym. Na pomoc przy wyrabianiu dowodów osobistych przeznaczono 2.190 zł. (pomoc w tym zakresie otrzymały 73 osoby).

Koszty związane ze specjalistycznym leczeniem i rehabilitacją zdrowotną wyniosły 1.533 zł. (zakup okularów, protez, kul ortopedycznych, baterii do aparatów słuchowych, łącznie dla 27 osadzonych).

Z tytułu trudnych warunków materialnych rodzinom skazanych przekazano kwotę 18.392,83 zł., zaś na spłatę zobowiązań oraz alimenty 44.641,49 zł.

W Areszcie istnieje Fundusz Samopomocy Skazanych, który na dzień 31.12.2003 r. liczył 44 członków. Z tytułu składek w 2003 roku zebrano 1.071,46 zł. Wydatki Funduszu wynosiły w 2003 r. kwotę 1.124,89 zł.

Z Aresztem współpracują kuratorzy zawodowi Sądu Rejonowego w Bydgoszczy. Pełnią oni raz w miesiącu dyżury w Areszcie, w trakcie których załatwiane są zgłaszane przez osadzonych sprawy – najczęściej związane z sytuacją mieszkaniową osadzonych.

11. Zatrudnienie

Liczba skazanych zatrudnionych w Areszcie (wraz z oddziałami zewnętrznymi) wynosi 190 osób, w tym

- odpłatnie 142,
- nieodpłatnie 16,
- w ramach 90 godzin miesięcznie 32.

Zatrudnionych na pełnym etacie jest 145 skazanych, pozostali są zatrudnieni na części etatów.

Liczba zatrudnionych na potrzeby samego Aresztu wynosi:

- odpłatnie 56,
- nieodpłatnie 16,
- w ramach 90 godzin miesięcznie 27.

Z tego na pełnym etacie zatrudniono 26 skazanych, 17 na 7/8 etatu, zaś pozostali są zatrudnieni na 3/4 etatu.

Spośród 60 ankietowanych tylko 6 było zatrudnionych, w tym 4 skazanych odpłatnie oraz 2 nieodpłatnie. Żaden z nich nie zgłaszał uwag dotyczących warunków pracy i zarobków.

Na terenie Aresztu działa Zakład Remontowo Budowlany (ZRB). W strukturze zatrudnienia ZRB – aż 57,58% ogółu zatrudnionych stanowią skazani. Obecnie zatrudnionych jest 70 skazanych. Są to głównie pracownicy budowlani, elektrycy i ślusarze. Średnioroczne zatrudnienie skazanych w ZRB w 2003 roku - wynosiło 46 skazanych. Wartość produkcji przedsiębiorstwa wzrosła z 3,4 mln w latach 2002 i 2003 do 7 mln w 2004 roku. Te wyniki dobrze świadczą o kondycji finansowej ZRB.

12. Zespolony Zakład Opieki Zdrowotnej Aresztu Śledczego w Bydgoszczy

Szpital Aresztu Śledczego w Bydgoszczy zakresem swojego działania obejmuje udzielanie pomocy medycznej osobom przebywającym w zakładach karnych i aresztach

śledczych województwa kujawsko - pomorskiego, a także niektórym z województw wielkopolskiego i pomorskiego. Należy podkreślić, że jest to jedyny Szpital w strukturze więziennictwa posiadający oddział laryngologiczny i położniczo-ginekologiczny świadczący w tym zakresie pomoc dla pacjentów (tymczasowo aresztowanych i skazanych) z całego kraju.

Szpital dysponuje jedną salą operacyjną z zapleczem, w której wykonuje się zabiegi chirurgiczne i laryngologiczne, salą porodową, salami opatrunkowymi, apteką okręgową, pracownią analityczną i radiologiczną, gabinetem endoskopowym, pracownikami EKG i USG, a także salami do rehabilitacji i fizykoterapii.

Ponadto na terenie Aresztu funkcjonuje apteka i laboratorium analityczne.

W dniu wizytacji na terenie Szpitala trwał generalny remont. Jak wynika z informacji udzielonej przez Dyrektora Aresztu środki finansowe na modernizację Szpitala zostały przekazane przez Centralny Zarząd Służby Więziennej. Zakończenie remontu planowane jest na luty 2005 r.

Podkreślenia wymaga fakt, że pomimo trwającego remontu w Szpitalu są wykonywane planowe operacje i udzielana jest inna pomoc medyczna, a 28 pacjentów jest hospitalizowanych na terenie Szpitala na oddziale laryngologicznym i chirurgicznym (oddział internistyczny został przeniesiony poza teren Aresztu Śledczego w Bydgoszczy). Fakt prowadzenia remontu nie pozostaje bez wpływu na warunki panujące w szpitalu i przestrzeganie praw pacjentów. Widocznym skutkiem ujemnym jest zbyt duża liczba łóżek na salach już wyremontowanych i oczekujących na remont, ciągle hałasy związane z pracami remontowymi oraz złe warunki sanitarne panujące na korytarzach Szpitala.

Informacja o prawach pacjenta znajduje się na tablicy ogłoszeń na remontowanym korytarzu, podczas gdy pacjenci przebywają w zamkniętych salach (celach).

13. Nadzór penitencjarny

W dniach 28 i 29 kwietnia oraz 29 września 2003 r. wizytację Aresztu przeprowadził sędzia ds. penitencjarnych. Z przedstawionych przez sędziego uwag końcowych wynika, że nie stwierdził on uchybień w zakresie legalności osadzeń oraz w zakresie prawidłowości rozmieszczania osadzonych. Stwierdził przy tym, iż prawa i obowiązki osób pozbawionych wolności w wizytowanej jednostce są przestrzegane. Zalecił jedynie dokonanie wymiany w salach szpitalnych starej i znacznie zużytej pościeli na nową, a także zatrudnienie lekarza

psychiatry na pełnym etacie. Wniosek sędziego penitencjarnego dotyczący zatrudnienia lekarza psychiatry na pełnym etacie nie został zrealizowany.

Na pytanie kiedy sędzia penitencjarny wizytował Pana celę 16 (26,6%) ankietowanych potwierdziło fakt wizytowania jego celi mieszkalnej w ostatnich miesiącach, 33 (55,0%) nie potwierdziło wizyty. Natomiast 11 (18,4%) ankietowanych nie pamiętało o tym.

Dziesięciu rozmówców (16,7%) stwierdziło, iż nie mieli żadnych przeszkód w kontaktach z sędzią penitencjarnym, 6 (10,0%) napotkało na przeszkody (nie określono jednak na czym one polegały), nie miało zdania na ten temat 44 (73,3) osadzonych.

14. Uwagi ogólne i wnioski

Generalnie w Areszcie Śledczym w Bydgoszczy są przestrzegane prawa osób pozbawionych wolności. Nie mniej jednak w związku z warunkami, które powstały w wyniku remontu szpitala, za celowe uznać należy rozważenie zawieszenia (przeniesienia) jego działalności do czasu zakończenia lub zmniejszenia intensywności prac remontowych.

Biorąc pod uwagę ustalenia poczynione przez pracowników Biura RPO oraz uwagi zgłoszone przez osadzonych w trakcie wizytacji, wskazane jest ponadto:

- eliminowanie przypadków wspólnego osadzania osób palących z niepalącym,
- opracowanie grafików korzystania przez osadzonych z zajęć KO i spacerów w taki sposób, aby godziny realizacji tych zajęć nie pokrywały się ze sobą,
- zaniechanie emitowania zbyt głośnej muzyki na polach spacerowych,
- skuteczniejsze likwidowanie insektów w celach mieszkalnych,
- zwracanie baczniejszej uwagi na przejawy „drugiego życia”.

Natomiast na podkreślenie zasługuje brak skarg osadzonych na niewłaściwe traktowanie przez funkcjonariuszy Służby Więziennej. Należy to docenić w sytuacji, gdy na skutek przeludnienia Aresztu ich praca związana jest z większym wysiłkiem i zaangażowaniem w realizację powierzonych zadań.

